

17 Şubat 2026 tarihinde yayımlanmak üzere ortak açıklama

Türkiye: ÖHD avukatları ve TUAD üyeleri meşru mesleki ve insan hakları faaliyetleri nedeniyle uzun hapis cezalarına çarptırıldı

Bizler, aşağıda imzası bulunan uluslararası hukuk ve insan hakları örgütleri olarak, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) üyesi 10 avukatın ve Tutuklu Aileleri ile Dayanışma Derneği'nin (TUAD) 20 yöneticisi ve çalışanının 28 Ocak 2026 tarihinde İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından suçlu bulunarak hapis cezalarına mahkum edilmesini güçlü bir dille kınıyoruz. Yaklaşık on yıllık bir dava sürecinin ardından verilen haksız hapis cezaları, Türkiye'de hukuk mesleğinin ve insan haklarını savunmanın kriminalize edilmesine ilişkin daha geniş çaplı örüntünün kaygı verici son örneğidir. Suçlu bulunan ve hakkında hapis cezaları verilen kişiler, temyiz başvuruları sonuçlanan dek tutuksuz yargılanmaktadır.

Meşru mesleki ve insan hakları çalışmalarının kriminalize edilmesi

Dava, ÖHD avukatları ve TUAD üyeleri hakkında 2011-2014 yılları arasında ayrı cezaevlerinde tutulan mahpusların birbirleriyle ve dışarıyla iletişimini kolaylaştırdıkları gerekçesiyle 2016 yılında açılan bir soruşturmadan kaynaklanmaktadır. Davada yargılananların tümü, yalnızca meşru mesleki ve savunuculuk faaliyetleri nedeniyle "terör örgütüne üye olmak", bazıları ise münferit olarak veya ilaveten "terör örgütü propagandası yapmak" ile suçlandı.

2016 yılında gerçekleştirilen gözaltılar sırasında, ÖHD üyesi dokuz avukat gözaltına alındı. Önce tamamı serbest bırakıldı, ancak savcılığın itirazı üzerine üçü tutuklandı. Av. Hüseyin Boğatekin 15 gün, Av. Ayşe Acinikli ve Av. Ramazan Demir ise altı ay tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakıldı.

Dava dosyası ve duruşma tutanağı kapsamında, savcılığın dayandığı delillerin tamamen meşru faaliyetlerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bunlara, ÖHD avukatları tarafından gerçekleştirilen cezaevi ziyaretleri ve dava izlemeleri, müvekkillerinin avukatlığını yapmaları, basın açıklamaları ve meslektaşları ve müvekkilleri ile görüşmelerinin yanı sıra TUAD'ın cezaevi koşullarını belgeleme, hak ihlallerine ilişkin basın açıklamaları yapma ve 2012 yılındaki açlık grevleri sırasında mahpusların sağlık durumunu takip etme çalışmaları da dahildir. Bu çalışmaların hiçbirisi, şiddete tahrik, cebir veya hukuka aykırı bir fiil içermemektedir.

Adil yargılama hakkı ihlallerinin damga vurduğu bir dava

Yaklaşık on yıllık dava süreci boyunca mahkeme, sonradan Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ kısaltması, Türkiye yetkilileri tarafından, hükümetin paralel devlet kurmakla ve Temmuz 2016'daki darbe girişimini planlamakla suçladığı Gülen Cemaati'ne atfen kullanılmaktadır) üyeliği nedeniyle ihraç edilen ve/veya yargılanarak ceza alan savcılar tarafından toplanan ve aynı durumdaki hakimlerce kabul edilen materyaller de dahil olmak üzere, savunmanın hukuka aykırı olarak elde edilen delilleri dosya dışı bırakma taleplerini defalarca reddetti.

Savcılık, hukuka aykırı izleme ve dinleme faaliyetiyle elde edilen delilleri dayanak gösterdi. Telefon dinleme ve teknik takip emirlerinin süresi defalarca uzatıldı, bunlar bir yılı aşkın süre uygulandı ve TUAD ofislerine, bu tür tedbirlerin istisnai niteliği ile Ceza Muhakemesi Kanunu'nda belirlenen güvenceler, sınırlamalar ve koşullar dikkate alınmadan dinleme cihazları yerleştirdi. Avukatların yalnızca mesleki sorumlulukları kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetler nedeniyle yargılanmakta olduğu ve iç hukuk uyarınca bu tür soruşturma ve kovuşturmanın Adalet Bakanlığı'nın önceden iznini gerektirdiği yönündeki savunmalar yeterli gerekçelendirme olmadan reddedildi.

Verilen hapis cezaları

Tüm bu eksikliklere ve yargılama sürecinde raporlanan diğer ihlallere rağmen, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Ocak 2026 tarihinde ÖHD üyesi 10 avukatı ve TUAD üyesi 20 kişiyi suçlu bularak, 10 aydan 12 yıl altı aya kadar değişen hapis cezalarına mahkum etti. Mahkumiyetler ağırlıklı olarak Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 314/2. maddesi uyarınca "terör örgütüne üye olmak" suçundan ve bazı kişiler hakkında ayrıca Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 7/2. maddesi uyarınca "terör örgütü propagandası yapmak" suçlarından verildi. Bu maddeler Türkiye'de meşru mesleki faaliyetleri, ifade ve örgütlenme özgürlüğü haklarını kriminalize etmek için rutin olarak kötüye kullanılmaktadır. Avukatlara verilen cezalar aşağıdaki gibidir:

- **Adem Çalışçı** –Bir yıl üç ay (TMK madde 7/2)
- **Ayşe Acinikli** –Altı yıl üç ay (TCK madde 314/2)
- **Ayşe Gösterişlioğlu** – Altı yıl üç ay (TCK madde 314/2) ve yedi yıl 15 gün (6136 Sayılı Yasa)
- **Hüseyin Boğatekin** – Yedi yıl altı ay (TCK madde 314/2)
- **Ramazan Demir** – Yedi yıl altı ay (TCK madde 314/2) ve üç yıl dokuz ay (TMK madde 7/2)
- **Raziye Öztürk** – Altı yıl üç ay (TCK madde 314/2)
- **Ruhşen Mahmutoğlu** – Altı yıl üç ay (TCK madde 314/2)
- **Şefik Çelik** – Bir yıl üç ay (TMK madde 7/2)
- **Sinan Zincir** – Yedi yıl altı ay (TCK madde 314/2)
- **Tamer Doğan** –Dört yıl altı ay (TMK madde 7/2) ve bir yıl iki ay (Cumhurbaşkanına hakaret suçunu düzenleyen TCK madde 299/1)

Davadaki diğer mahkumiyet kararları TUAD üyeleri hakkındadır ve benzer şekilde yalnızca cezaevi koşullarını belgelemek, insan hakları ihlalleri hakkında kamuoyunu bilgilendirmek ve mahpusların sağlığının ve insan onurunun korunmasını savunmak gibi meşru insan hakları ve dayanışma faaliyetleriyle ilgilidir.

İnsan haklarına yönelik bir saldırı

Avukatların mesleki faaliyetleri nedeniyle gözaltına alınması, tutuklanması, yargılanması ve mahkum edilmesi, onların savunmasını üstlendikleri kişilerin haklarını ihlal etmekte ve insan hakları davalarını üstlenmek ve yetki suistimallerine karşı çıkmak isteyen avukatlar üzerinde caydırıcı bir etki yaratarak, daha geniş anlamda insan haklarını olumsuz etkilemektedir. İnsan hakları alanında çalışan, özellikle de yargının siyasallaştığı ve avukatlık mesleğinin devamlı saldırı altında olduğu bir ortamda Kürtlerin ve azınlıkların haklarını ilgilendiren davalara müdahil olan ÖHD üyelerinin hedef alınması bilhassa kaygı vericidir. Bu cezalar, Türkiye'de avukatları sindirmeye, bağımsız avukatlığı ortadan kaldırmaya ve insan hakları takibini bastırmaya yönelik daha kapsamlı bir strateji bağlamında anlaşılmalıdır.

Avukatlık mesleğiyle ve insan haklarıyla ilgili uluslararası standartlara aykırılık

ÖHD avukatlarının bu davalarda yargılanması ve cezalandırılması, Türkiye'nin avukatlık mesleğini düzenleyen uluslararası insan hakları hukuku ve standartları kapsamındaki yükümlülüklerine aykırılık konusunda ciddi endişelere yol açmaktadır. BM Avukatların Rolüne Dair Temel İlkeler de dahil uluslararası standartlar, avukatların müvekkilleriyle veya müvekkillerinin davalarıyla özdeşleştirilmemesini ve mesleki faaliyetlerine uygun olarak gerçekleştirdikleri çalışmalardan ötürü yargılama veya yaptırımla karşılaşmamasını gerektirmektedir (16. ve 18. İlkeler). Bu standartlar aynı

zamanda, avukatların ve onların meslek örgütlerinin, adaletin tesisi ve insan hakları gibi konulardaki kamusal tartışmalara misilleme kaygısı taşımadan katılma haklarını doğrulamaktadır (23. İlke). Bu güvenceler, avukatların bağımsızlığını ve sindirme, müdahale veya haksız yaptırımlara maruz bırakılmamalarını güvence altına alan Avukatlık Mesleğinin Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ile Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 2000(21) Sayılı Tavsiye Kararı'nda da yer almaktadır. Meşru mesleki faaliyetlerin ve ifade ve örgütlenme özgürlüğü haklarının kullanılması niteliğindeki çalışmaların açıkça kriminalize edilmesi, hukuka aykırı olarak elde edilen delillere dayanıldığı yönündeki bilgiler ile birlikte göz önüne alındığında, bu dava aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6., 10. ve 11. maddeleri ile Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 14., 19. ve 22. maddeleri kapsamında da sorunlar doğurmaktadır.

Çağrılar

İmzacı örgütler olarak:

- ÖHD'li avukatlar ve TUAD üyeleri hakkında, meşru mesleki ve insan hakları faaliyetleri nedeniyle verilen mahkumiyet kararlarını ve cezaları kınıyoruz.
- Türkiye makamlarını, bu mahkumiyetleri bozmaya, avukatları ve sivil toplum üyelerini yalnızca mesleklerini yerine getirdikleri ve ifade ve örgütlenme özgürlüğü haklarını kullandıkları için hedef alan tüm davaları sonlandırmaya davet ediyoruz.
- Türkiye makamlarını Avukatlık Mesleğinin Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni imzalamaya ve onaylamaya ve avukatların mesleklerini meşru ifası kapsamında gerçekleştirdikleri fiillerden ötürü ceza soruşturmalarına, yargılamalara veya yaptırımlara maruz bırakılmamalarının sağlanması da dahil olmak üzere iç hukuku ve uygulamayı sözleşmedeki güvencelere uygun hale getirmek üzere acil adımlar atmaya çağırıyoruz.
- Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği mekanizmaları da dahil olmak üzere uluslararası toplumu, bu davayı ve Türkiye'de avukatlara ve insan hakları savunucularına yönelik geniş kapsamlı baskı örüntüsünü yakından takip etmeye ve Türkiye makamları ile temasa geçerek, onlardan Türkiye'nin uluslararası insan hakları yükümlülüklerine uymalarını talep etmeye çağırıyoruz.

İmzacılar (Alfabetik sıra ile):

Amnesty International (Uluslararası Af Örgütü)

Barreau de Paris – Paris Bar Association

Behatokia – Basque Country Human Rights Observatory

Center for Research and Analysis for Democracy – CRED, Italy

Council of Bars and Law Societies of Europe (Conseil des Barreaux Européens, CCBE)

The Defense Commission of the Barcelona Bar Association

Défense Sans Frontière-Avocats Solidaires (DSF-AS)

Democratic Jurists Italy

Demokratische Jurist*innen Schweiz (Switzerland)

European Association of Lawyers for Democracy and World Human Rights (ELDH)

European Democratic Lawyers (AED)

Foundation Day of the Endangered Lawyer

Haldane Society of Socialist Lawyers, United Kingdom

Human Rights Association (İnsan Hakları Derneği)

International Association of Democratic Lawyers (IADL)

International Association of Russian Advocates

International Bar Association's Human Rights Institute (IBAHRI)

International Federation for Human Rights (FIDH), in the framework of the Observatory for the Protection of Human Rights Defenders

International Observatory for Lawyers at Risk (OIAD)

The Law Society of England and Wales (LSEW)

Lawyers for Lawyers

Lawyers for the Rule of Law

Lawyers' Rights Watch Canada (LRWC)

Legal Centre Lesbos, Greece

Legal Team Italia

MAF-DAD (Association for Democracy and International Law e.V)

National Union of Peoples' Lawyers (NUPL)

New York City Bar Association

Progressive Lawyers' Association (Çağdaş Hukukçular Derneği, ÇHD)

Republikanischer Anwältinnen- und Anwälteverein (RAV e.V., Germany)

Socialist Lawyers' Association of Ireland

Turkey Human Rights Litigation Support Project (Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi)

Vereinigung Demokratischer Jurist:innen e.V. (VDJ)

World Organisation Against Torture (OMCT), in the framework of the Observatory for the Protection of Human Rights Defenders